

Projecte lingüístic de centre i plurilingüisme

2012/2013

Codi: 102073

Crèdits ECTS: 5

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2500798 Graduat en Educació Primària	896 Graduat en Educació Primària	OB	3	2

Professor de contacte

Nom: Oriol Guasch Boyé

Correu electrònic: Oriol.Guasch@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Per assolir els objectius de l'assignatura caldrà un bon domini oral i escrit de les llengües catalana i castellana (nivell C2). També es requerirà un domini instrumental de la llengua anglesa o de la francesa (nivell B1).

Objectius

Aquesta assignatura aporta coneixements bàsics necessaris per a tots els futurs mestres d'educació primària. En concret dona eines per a la fonamentació de la planificació de la formació lingüística dels escolars, de l'ensenyament, aprenentatge i avaluació de la llengua oral, i de la planificació i ús de la biblioteca escolar

Els objectius formatius de l'assignatura són :

- Conèixer la diversitat lingüística del món actual, els fenòmens sociolingüístics que es desprenen de les relacions entre les llengües i les comunitats que les parlen i la incidència d'aquests fenòmens en l'establiment de polítiques lingüístiques, amb una atenció especial a Europa, l'Estat espanyol i Catalunya.
- Conèixer les característiques de les competències lingüístiques de les persones plurilingües i les particularitats dels seus usos lingüístics
- Conèixer els factors que incideixen en l'elaboració dels Projectes Lingüístics de Centre: la planificació de la formació lingüística dels escolars en un context de contacte de llengües en què s'imparteix un currículum multilingüe en aules lingüísticament heterogènies.
- Conèixer els fonaments teòrics de la didàctica de la llengua i la literatura pel que fa a l'ensenyament, aprenentatge i avaluació de la llengua oral i els procediments per a la seva mobilització en la planificació i la implementació de les propostes d'intervenció a les aules.
- Conèixer les funcions, l'organització de la biblioteca i la mediateca escolars i les bases i procediments per a la formació dels seus usuaris.

Competències

- Adquirir formació literària i conèixer la literatura infantil.
- Afrontar situacions d'aprenentatge de llengües en contextos multilingües.
- Conèixer el currículum escolar de les llengües i la literatura.
- Conèixer les dificultats per al aprenentatge de les llengües oficials d'estudiants d'altres llengües.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crític i saber comunicar-se de manera efectiva, tant amb les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Fomentar la lectura i animar a escriure.

- Parlar, llegir i escriure correctament i adequadament en les llengües oficials de la Comunitat Autònoma corresponent.
- Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinar).
- Utilitzar les TIC per aprendre, per comunicar-se i per col·laborar en els contextos educatius.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar i aplicar pràctiques didàctiques en què s'afavoreixi el desenvolupament de la competència plurilingüe i intercultural, tot tenint en compte la perspectiva de l'escola inclusiva.
2. Conformar equips de treball capaços de desenvolupar les activitats de forma efectiva tant de manera presencial com telecol·laborant de diferents formes.
3. Conèixer i saber utilitzar els principals recursos i eines de consulta de la llengua.
4. Conèixer i valorar el programari educatiu i espais web adients per a l'ensenyament i l'aprenentatge de llengües dels diferents nivells educatius.
5. Conèixer les bases en què es fonamenta l'ensenyament i l'aprenentatge d'una llengua estrangera a la primària.
6. Demostrar un coneixement acadèmic de les diverses llengües usades.
7. Descobrir les dimensions socials i cognitives del llenguatge escrit, conèixer les distintes dinàmiques de l'oralitat per dominar l'ús de diferents tècniques d'expressió i expressar-se adequadament oralment i per escrit.
8. Distingir en qualsevol producció lingüística elements estàndards i de variació.
9. Entendre la biblioteca escolar com a instrument educatiu del centre, saber planificar la formació d'usuaris de la biblioteca i dissenyar plans lectors de centre .
10. Fer propostes didàctiques per treballar la llengua estrangera a la primària i saber valorar totes les possibilitats organitzatives i els materials més adequats.
11. Identificar els principals mecanismes de creació lèxica.
12. Interpretar el currículum de l'àmbit de llengües de la Generalitat de Catalunya, tant en els continguts que s'han d'assolir, com en l'articulació de les llengües de l'escola i en els aspectes transversals que suposa la dimensió comunicativa.
13. Saber expressar oralment i per escrit idees i coneixements amb suficient fonament teòric i argumental.
14. Saber planificar i implementar activitats en què s'articulin les estratègies adequades per a la superació de les dificultats d'aprenentatge de les llengües oficials per part d'alumnes d'altres llengües.
15. Saber utilitzar la literatura en relació als plans lectors de centre, la formació d'usuaris de la biblioteca escolar i la creació d'hàbits de lectura.
16. Usar les TIC i les TAC en el desenvolupament i elaboració de treballs pràctics i en el disseny de propostes didàctiques.
17. Valorar la correcció, adequació i acceptabilitat en produccions orals i escrites.

Continguts

1. Societat, llengües i escola

- La diversitat lingüística en el món actual. Les situacions de multilingüisme i contacte de llengües.
- El sistema educatiu, la diversitat lingüística i la cohesió social. Aspectes sociolingüístics dels centres escolars de Catalunya. La transmissió de la llengua catalana.
- Legislació sobre el tractament de les llengües a l'educació obligatòria a Espanya i a Catalunya. Les llengües i l'accés a la funció pública.
- Política lingüística europea. Principals recomanacions del Consell d'Europa referides a llengües de minories i llengües estrangeres.

2. La competència plurilingüe

- Característiques de les competències lingüístiques de les persones plurilingües.
- La comunicació en situacions multilingües: alternança de llengües, converses endolingües i exolingües, el paper de les diferents llengües que es coneixen.
- L'ensenyament de les llengües en aules lingüísticament heterogènies.

3. Projecte lingüístic de centre

- Models d'educació plurilingüe. Els programes desenvolupats a Catalunya. Especificitats i diversitat de la situació de les aules catalanes.
- El tractament integrat de les àrees de llengua catalana, castellana, anglesa i/o altres
- Les llengües catalana, castellana, anglesa i/o altres a les àrees curriculars
- Desenvolupament de plans lectors de centre.
- Llengua i cohesió social. La integració lingüística dels nousvinguts. Propostes per a la consideració de les llengües de l'alumnat estranger.
- La planificació de les llengües fora de l'aula. Plans educatius d'entorn i eines de cohesió social.

4. Ensenyament, aprenentatge i avaluació de la llengua oral en curriculum multilingües

- La interacció oral a l'aula com a factor de desenvolupament i aprenentatge.
- Enfocaments didàctics per al desenvolupament de les competències de recepció, producció i interacció orals en les llengües del currículum.
- L'ensenyament i aprenentatge de la llengua oral als cicles inicial, mitjà i superior.
- Els gèneres orals interactius i la parla monològica
- La comprensió oral.
- Criteris i tasques d'avaluació de la llengua oral a l'aula: comprensió, producció i interacció

5. La biblioteca escolar

- La biblioteca escolar com a instrument educatiu de centre: funcions, organització i gestió. La biblioteca d'aula.
- El pla de lectura dels centres educatius. Elaboració, estructura, activitats formatives organitzades des de la biblioteca i recursos de difusió de fons i d'activitats.
- Els diferents corpus adequats a la biblioteca escolar i d'aula.

Metodologia

La metodologia docent de l'assignatura parteix del supòsit que el coneixement es construeix en processos col·laboratius entre professorat i alumnat i entre els alumnes entre ells, que es desenvolupen principalment en la realització de tasques en les quals es mobilitzen els coneixements previs dels alumnes per a l'assimilació de nous coneixements declaratius i/o procedimentals fornits pel professorat directament o a través de lectures i/o experiències.

Les sessions dirigides s'impartiran segons dues modalitats: 30 hores amb tot el grup classe i 12 hores amb el grup classe dividit en tres subgrups per al tractament dels continguts en sessions de seminari. En un d'aquests subgrups, independentment de la llengua dels materials que s'hi utilitzin, el professorat hi emprà la llengua anglesa com a llengua vehicular dels continguts d'ensenyament i aprenentatge.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Exposicions del professorat per a la presentació del temari de l'assignatura i de les feines grupals i individuals. Discussió col·lectiva d'aquestes feines.	38	1,52	6, 8, 11, 13, 16
Tipus: Supervisades			
Tutories de seguiment	23	0,92	6, 8, 11, 13, 16
Tipus: Autònomes			

Avaluació

Les activitats de treball individuals i en petit grup realitzades en l'àmbit de les sessions dirigides, supervisades i autònomes comportaran la utilització d'instruments d'avaluació formativa i de regulació de les activitats individuals i/o grupals.

L'assistència a classe és obligatòria: l'estudiant ha d'assistir a un mínim del 80% de les classes. Encara que s'hagin presentat els treballs corresponents, en cas d'una assistència per sota dels mínims fixats s'obtindrà la qualificació de no presentat.

Cal aprovar cada un dels tres blocs per separat per poder aprovar globalment l'assignatura. En alguns casos es podran establir mecanismes per tal de millorar un resultat insuficient d'una activitat parcial.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Participació activa a les classes i feines individuals i en petit grup relacionades amb el punt 4 dels continguts	25%	0	0	6, 8, 11, 13, 16
Prova escrita sobre els punts 1, 2, 3 i 5 dels continguts	40%	2	0,08	4, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 16
Treball(s) escrit(s) en petit grup sobre els punts 1, 2, 3 i 5 dels continguts i presentació oral d'aquest(s) treball(s). Productes intermedis per a la realització del(s) treball(s) escrit(s) i de l'exposició oral	35%	0	0	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 16, 17

Bibliografia

1. Societat, llengües i escola

Barrieras, M. [et al.] (2009). *Diversitat lingüística a l'aula: construir centres educatius plurilingües*. Barcelona: Eumo Editorial / Fundació Jaume Bofill

Boix, E.; Vila, X. (1998) *Sociolingüística de la llengua catalana*. Barcelona: Ariel

DDAA (2000) Lenguas e inmigración. *Textos de didáctica de la lengua y la literatura*, 23

DDAA (2001) Llengües, ètnies i cultures a l'ensenyament. *Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 23

DDAA (2002) Aprender llengua des de la diversitat. *Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 27

DDAA (2005) Diversitat de llengües a l'aula. *Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 38

DDAA (2006) Enseñar y aprender lenguas en el país de acogida. *Textos de didáctica de la lengua y la literatura*, 42

DDAA (2009) Les llengües de l'escola. *Perspectiva escolar*, 337 (14-23)

DDAA (2010) Las lenguas del mundo. *Textos de didáctica de la lengua y la literatura*, 54

Dooly, M.; Unamuno, V. (2009) Multiple languages in one society: categorisations of language and social cohesion in policy and practice. *Journal of Education Policy*, 24 (3), 217-236.

Escobar Urmeneta, C.; Unamuno, V. (2008) **Languages and language learning in Catalan Schools: From the bilingual to the multilingual challenge**. A: Hélot, C.; de Mejías, A.M. (eds.). *Forging Multilingual Spaces. Integrated Perspectives on Majority and Minority Bilingual Education*. Clevedon: Multilingual Matters (pp.228-255)

GELA (2003). *La carpeta de la diversitat lingüística: educació primària, 1r cicle*. Barcelona:Octaedro.

GELA (2003). *La carpeta de la diversitat lingüística: educació primària, 2n cicle*. Barcelona: Octaedro.

GELA (2003). *La carpeta de la diversitat lingüística: educació primària, 3r cicle*. Barcelona: Octaedro.

Guasch, O. (2001) El plurilingüisme i la renovació de l'ensenyament de la llengua. *Articles*, 23, 9-21.

Junyent, C. (1999) *La diversitat lingüística*. Barcelona: Gela / Octaedro

Molla, T.(ed) (2002) *Llengües globals, llengües locals*. Alzira: Bromera.

Moreno, J.C. (2000) *La dignidad e igualdad de las lenguas*. Madrid: Alianza

Ninyoles, R.LI. (1976) *Bases per a una política lingüística democràtica a l'Estat Espanyol*. València: Tres i Quatre

Serra, J. M^a. (1997) *Immersion lingüística, rendiment acadèmic i classe social*. Barcelona:Horsori.

Siguan, M. (1998) *La escuela y los inmigrantes*. Barcelona: Paidós.

Tuson, J. (1988) *Mal de llengües. A l'entorn dels prejudicis lingüístics*. Barcelona: Empúries.

Unamuno, U (2003) *Lengua, escuela y diversidad sociocultural*. Barcelona: Graó.

Llei d'Educació de Catalunya (2009).

<http://www.gencat.cat/educacio/lleieducacio/cat/articulat.htm>

European Union, (1995). White Paper on Education and Training -Teaching and Learning -Towards the Learning Society

http://europa.eu/documents/comm/white_papers/pdf/com95_590_en.pdf

Carta Europea de les Llengües Regionals i Minoritàries

<http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Altres/Arxius/cartaeur%281%29.pdf>

2. La competència plurilingüe

Pascual, V. (2006). *El tractament de les llengües en un model d'educació plurilingüe per al sistema educatiu valencià*. València: Conselleria de Cultura, Educació i Esport. Generalitat Valenciana.

Guasch, O. (2010) Plurilingüisme i formació lingüística dels escolars. A Guasch, O. (coord) *El tractament integrat de les llengües*. Barcelona : Graó (pp. 13-28)

Coste, D. (2001). La notion de compétence plurilingüe. *Actes du séminaire "L'enseignement des langues vivantes, perspectives"*. Versailles: CRDP de l'Academia de Versailles.

DDAA (2006) Diversitat de llengües a l'aula. *Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 38

Nussbaum, L. (2006) Aprender a aprender lenguas en la educación primaria. A Lomas, C. (comp.) *Cambiar la escuela, cambiar la vida*. Granada. Cooperativa. Editorial Magisterio. pp. 3-69. ISBN 958-20-0765-6

Unamuno, V. & Nussbaum, L. (2005) Competències orals multilingües d'alumnat estranger a Catalunya. *Immersion Lingüística*, 7: 115-122

3. Projecte lingüístic de centre

Badia, J. (2010) Gràcies a la immersió lingüística. Models d'escola i models d'educació lingüística. *Revista Omnium*, 15

Beacco, J. C. (2007). *De la diversite linguistique a l'education plurilingue: Guide pour l'elaboration des politiques linguistiques educatives en Europe*. Strasbourg: Conseil de l'Europe

DDAA (1996) La lengua como instrumento de aprendizaje. *Textos de didáctica de la lengua y la literatura*, 8

DDAA (1997) El proyecto lingüístico de centro. *Textos de didáctica de la lengua y la literatura*, 13

DDAA (2008) El tratamiento integrado de las lenguas. *Textos de didáctica de la lengua y la literatura*, 47

DDAA (2011) La llengua més enllà de les classes de llengua. *Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 54

Jorba, J.; Gómez, I.; Prat, À. (1998). Parlar i escriure per aprendre Bellaterra, ICE UAB.

Márquez, C.; Prat, A. (2010) Competència científica i lectora a secundària. L'ús de textos a les aules de ciències.

Mayans, P.; Canal, I. (2011) El pla per a l'actualització del programa d'immersió lingüística a Catalunya (2007-2013). A Escobar, C. [et al.] AICLE-CLIL-EMILE: Educació plurilingüe. Bellaterra: Servei de publicacions de la UAB

Sutton, Clive (1996) Beliefs about science and beliefs about language. *International Journal of Science Education*. Volume 18, Issue 1. Pages 1 - 18.

4. Ensenyament, aprenentatge i avaluació de la llengua oral

Cros, A.; Vilà, M. (1997) La llengua oral: propostes per a l'avaluació. A Ribas, T. (coord.) *L'avaluació formativa a l'àrea de llengua*. Barcelona: Graó (pp. 187-208).

DDAA (1995) Hablar en clase. *Textos de didáctica de la lengua y la literatura*, 3

DDAA (1995) La interacció verbal. *Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 6

DDAA (1997) L'oral formal. *Articles de didàctica de la llengua i la literatura*

DDAA (2004) Veu i locució. *Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 32

DDAA (2005) Dialogar per aprendre. *Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 37

Escobar, C.; Nussbaum, L. (2010). ¿Es posible evaluar la interacción oral en el aula? *Monográficos marco ELE*, 10

Palou, J.; Bosch, C. (coords.) (2005) *La llengua oral a l'escola*. Barcelona: Graó

Salaberri, S. (2009). Un centro y un plan que van de la mano. *Cuadernos de Pedagogía*, 395: 62-65.

Vilà, M. (coord.) (2002) *Didàctica de la llengua oral formal*. Barcelona: Graó

5. La biblioteca escolar

DDAA (2008) La biblioteca escolar. *Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 46

BARO, M.; MAÑÀ, T.; VELLOSILO, I. (2001) *Bibliotecas escolares, ¿para qué?* Madrid: Anaya, 2001.

Durban, Glòria. *Biblioteca escolar.info*. <http://www.bibliotecaescolar.info/>

NÁJERA TRUJILLO, Claudia Gabriela. (2008) ... *Pero no imposible*. *Bitácora de la transformación de una*

biblioteca escolar y su entorno. Barcelona; México D.F.: Océano.

DDAA (2000) *Cómo organizar una biblioteca escolar: aspectos técnicos y pedagógicos*. Navarra: Gobierno de Navarra, Departamento de Educación y Cultura. (Blitz. Serie azul; 2) Disponible a:

http://www.pnte.cfnavarra.es/bibliotecasescolares/blitz_files/Blitzazul2cas.pdf

IFLA. Section of School Libraries. *Directrius IFLA/UNESCO per a la biblioteca escolar*. Disponible a:

<http://www.cobdc.org/publica/directrius/index.html>